

Iz naše 2. doline

1936/37

Izdaja Podmladek Rdečega križa drž. narodne šole v Sodražici

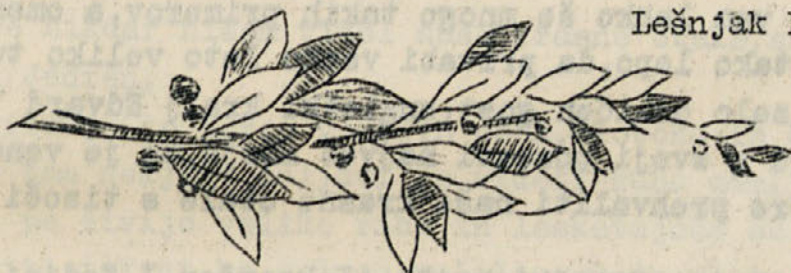
Pred nami kralj je v podobi živi, do nas se vrača duh njegov nazaj!

Že drugo leto je poteklo, odkar je ugasnilo Tvoje oko, odkar si zaspal za večno, Aleksander naš. Vedno nam uhaja misel tja na Oplenac, kjer počivaš. Le počivaj veliki junak v miru, saj bil si utrujen, zelo utrujen od napornega dela za Jugoslavijo. Pozabiti Te ne moremo, ker preveč je Tvojih nepozabnih del, ki si jih storil za nas. Zdaj Tebe ni. Tvoj duh je še vedno med nami prinaša nam ga hladen vetrič iz Oplenca. Narod Tvoj Ti na Oplenac pošilja dan za dnem znake ljubezni z obljubo, da bomo čuvali Jugoslavijo.

Saj narod naš ni zapuščen. Kralj Peter, čeprav še mlad, nam je v tolažbo leta hite in kralj Peter raste k polnoletnosti. Z veseljem pričakujemo tiste ga dne, ko bo Tvoj sin dorastel in sprejel v roke Tvoje žezlo in dopolnil Tvojo voljo, ter privedel Jugoslavijo do popolnosti.

Slava Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, nepozabnemu junaku!
Slava mu!

Lešnjak Franc IV. v. n. š.

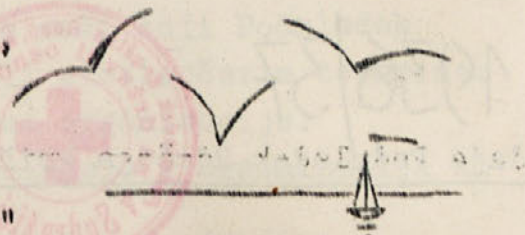
Jadranski dan.

Komaj je solnce 31. oktobra 1918 leta zatonilo za obalo sinjega Jadrana, že je na vzhodu vstajala nova zarja, zarja svobode. V svobodnem dnevu so se še valovi veseleje poigravali z belimi galebi, ki so jim prinesli radostno novico, da je Adrija zopet jugoslovenska. Strti so bili tisočletni okovi našega naroda, jugoslovenske zastave so zaplapolale po vseh morjih, avstrijske pa so se potopile v globino morja, da se nikdar več ne pojavijo na našem morju. Vendar pa ne smemo pozabiti, da je zasijala svoboda le delu Jadranskega morja in da še vedno veliko Jugoslovenov ječi pod tujim jarmom. Zgodovina nam priča, da je vsa obala od Tržaškega zaliva do Sušaka naša, čeprav ji sedaj vlada kruti tujec. Tukaj biva naš človek, saj plove po morju naš mornar in ribari v njegovih vodah naš ribič. Pisani vrtovi in morska gladina posejana z belimi jadri so pravi raj. Toda v tem raju ne slišiš veselih pesmi, utihnil je naš rod. Pretežka je bol, ki tare njegovo ubogo srce.

Jadranska straža pa si je izbrala baš ta slavni in obenem žalostni dan, za svoj Jadranski dan. Po vsej državi se tega dne vrše predavanja, proslave in svečanosti in vse govori o našem morju. Kajti Jadranska straža si -- lej in povsod prizadeva, da seznaní z morjem čim več Jugoslovanov, da to morje vzljubijo in da ga bodo tudi čuvali kadar bo to potreba.

Zakaj pa se vsi narodi na svetu toliko bore za morje in si ga hočejo nekateri pridobiti za vsako ceno? Predobro se pač svedajo, koliknega pomena je morje za državo. Saj poje tudi pesnik:

"Morje izraz veličanstva in neskončnosti,
morje, izraz moči in lepote,
morje, vir bogastva in svobode,
morje, izvor neutešnega hrepenenja,
morje, cilj naših teženj in stremljenj! "

Morje je res največje bogastvo vsakega naroda. Po morju pridemo v vse kraje sveta, ker morje je kot široka cesta v svet. Po njem zastonj prevažamo naše blago, ki ga prodajamo drugim državam. In baš za našo državo je to prevelike važnosti. Mi smo kmetijska država. Kot taka ne moremo prodajati svojih poljskih in drugih pridelkov v države, ki imajo tega že same dovolj kot n. pr. naše sosede Rumunija, Madžarska in Bolgarija. Zato moramo svoje blago prodajati takim državam, ki tega blaga nimajo. Kaj pa je bolj naravno, kakor, da pridemo do teh držav po morju. Leta 1929. je šlo nad tretjino vsega našega izvoza po morju, to se pravi, da je imela tretjina našega prebivalstva stike z morjem.

V morju pa dobimo tudi mnogo rib, ki prinesejo ribičem vsako leto lepe denarce. Tako so ribiči v šibeniškem okraju vjeli 1927. leta 1,170.053 kg rib v vrednosti 10,212.513 Din. Otroci, ali si znate predstavljati koliko denarja je to? Za ta denar bi si lahko postavilo približno 20 takih šol kot je naša, ali pa, s tem denarjem se preživlja na tisoče ribiških družin skozi vse leto. Naštevala bi vam lahko še mnogo takih primerov, a omenim naj samo še eno. Naše morje je tako lepo, da privabi vsako leto veliko tujcev. Med njimi je bil letos tudi zelo odličen gost, angleški kralj Edvard VIII. Čeprav ima ravno kralj Edvard v svoji posesti največ morja, mu je vendar pri nas zelo ugajalo in ne more prehvaliti naše krasne obale s tisoči otoki in otočiči.

Tudi naš blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj je neizmerno ljubil svoje morje. Ko so ga svarili, naj ne hodi preko morja in skozi Marsej v Francijo, je odvrnil: "Čez Adrijo, našo Adrijo, gre moja pot." Usojenje je bilo Njemu in nam, da je bila to Njegova zadnja pot.

Pri vsem tem pa je še mnogo takih med nami, ki se ne zavedajo dovolj, kako velikega pomena je morje za našo državo in da je treba morje neprenehoma čuvati, kajti lakomni tujec in nenasitni sosedje stegajo roke ne samo po njem, temveč po vsem jugoslovenskem ozemlju.

Ta težka in odgovorna naloga, ohraniti naše Jadransko morje na veke Jugoslaviji, je poverjena Vam mladi Stražarji Jadrana. Vi, ste naš up in naša nada! Vi ste vojska, ki bo bdela nad našim Jadranom in ga čuvala pred napadom vsakega tujca.

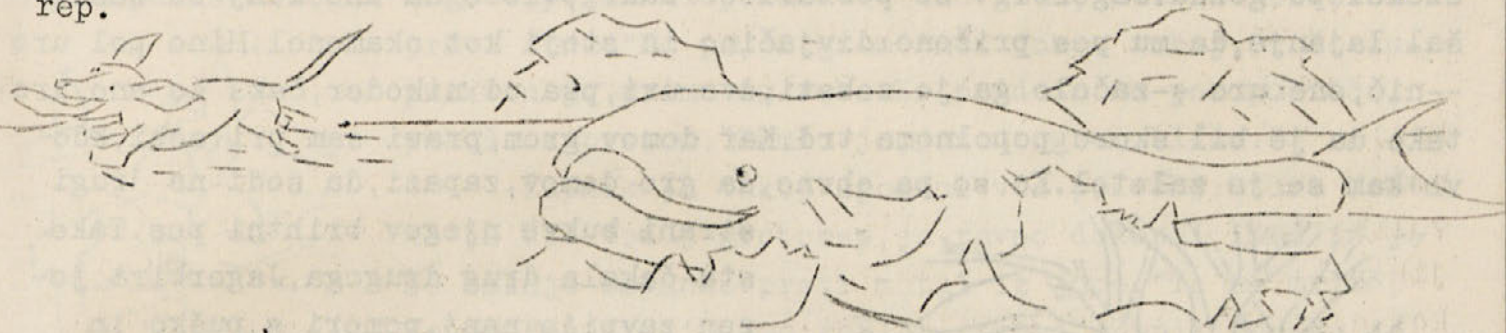
Zato stopite vsi na branik za naše morje in sveto očetnjavo!

Kos Anica, učiteljica.

Moje sanje.

Vida Kovačič I.v.n.š.

Nekoč se mi je sanjalo, da sem z Davorjem potovala na naše lepo Jadransko morje. Tam sva si stesala majhno jadrnico in odplula po Jadranskem morju v Severno morje. Ko nas je ugledal požrešni morski kit, nas je v hipu pogoltnil v črn trebuh. Znama je pogoltnil tudi neko ribo. Ker je bil moj Davorček zvit, se je izmislil nekaj imenitnega. Rekel je: "Pojdimo ven iz tega temnega trebuha, seveda, kadar bo kit spal, ker kit spi z odprtimi usti." Res sva zlezla iz trebuha na jezik, ker je kita zaskelilo, je kihnil in zopet sva bila v trebuhu. Vnovič sva začela in čez nekaj časa se nama je posrečilo, da sva prišla ven. Ker nisem znala dobro plavati, sem se prijela Davorju za rep.

Ker je zmanjkalo Davorju sape, sva oba začela jokati. Slišala nas je ona riba, ki jo je pogoltnil kit in je nas posnemala, pa je prišla ven. Potem nama je prišla na pomoč. Tako nas je pripeljala do obale. Iz dna srca sva ji bila hvaležna. Še en čas sva potovala in prišla sva domov. Takrat sem se tudi zbudila in spoznala, da vse to ni bilo res, ampak le težke sanje.

Kako si predstavljam naš biserni Jadran. Gregorič Franc I.v.n.š.

Ker še nikdar nisem videl naše krasne obale, sem si v sanjah predočil naš biserni Jadran.

Čudovito je to morje v mojih očeh. Globoka in široka voda do kamor oko seže. Le tam nekje v daljavi je videti suha zemlja z vsakovrstnim drevesjem. V vodi pa živijo velike ribe in lesketajoče se školjke. Mislím si, kako lepo mora biti takrat, ko solnce pošilja svoje zlate žarke in se zdi, da je morje posuto z dragocenimi kameni in biseri. In takrat mi je tužno pri srcu, tako srčno rad bi videl to krasoto našega Jadrana, ki ga ne damo sovražniku za nobeno ceno. Zato naj bode naše geslo: " Čuvajmo naše morje! "

Jadransko morje.

Urh Hinko I,v.n.š.

Jadransko morje nam je najdražji zaklad. Čuvali in branili ga bomo do zadnje kaplje krvi. Sovražnik vedno preži nanj, da bi ga vzel, a mi ga ne damo za noben denar. Po njem plovejo vsakovrstne ladje in čolni. Daje nam vsakovrstnih okusnih rib, mnogo soli in dosti lepih dragocenih školjk. Ob njem so živahna pristanišča z velikimi hoteli in lepimi mesti. Ob pristaniščih so napravljeni pomoli, ob katere pristanejo ladje. Ob morju solnce veliko bolj pripeka kakor tu, snega skoraj ne poznajo.

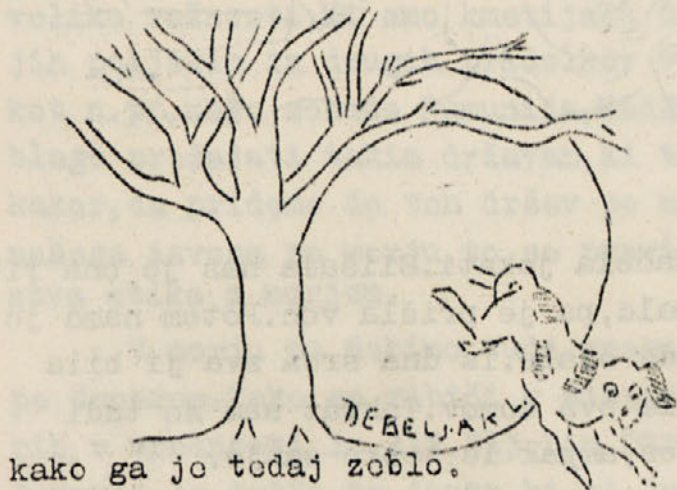
Jadransko morje je za nas velikega pomena zato, ker hodijo semkaj na letovišče premožnejši ljudje iz raznih krajev. Na ta način zaslužijo tamkajšni prebivalci nekaj denarja. Morje imamo samo eno, zato moramo tega čuvati do zadnjega diha. Tudi jaz, mladi čuvar Jadrana, bom čuval naše morje, kakor pojemo večkrat v pesmici: Mi jadranski smo stražarji, našega morja čuvarji.....

Bil je mrzel zimski dan. Sneg je pobelil vsepovsod in mrzla burja se je igrala s snežinkami. Po poti mimo Hojerja je korakal Jagerbirt. Bil je dobro oblečen in imel puško na rami. Za seboj je vodil na verižici privezanega lovskega psa. Tega je imel posebno rad, ker ga je bil sam izučil in ga je rad pohvalil, kako je razumen.

Strma pot ga je bila ugrela. Ko pride na vrh, jo takoj zavije na prostor k debeli bukvi, kjer je navadno prehajala divjačina, odveže psa in mu pravi: Išči, išči, Pes je vesel ljube prostosti, veselo parkrat zalajal in stekel po gozdu. Jagerbirt se postavi ob bukvi, vleče na uho kdaj bo zaslišal lajanje, da mu pes prižene divjačino in stoji kot okamenel. Mine pol ure --nič, eno uro --začelo ga je zebsti, dve uri, psa od nikoder, čaka še eno uro, tako da je bil skoro popolnoma trd. Kar domov grom, pravi sam pri sebi, kdo ve kam se je zaletel. Ko se pa obrne, da gre domov, zapazi, da sedi na drugi

strani bukve njegov brihtni pes. Tako sta čakala drug drugega. Jagerbirt je zen zavpije nanj, pomeri s puško in sproži. Toda počilo ni, ker je bila kapica na puški mokra. Pes je dobro vedel, kaj to pomeni, zato ni čakal gospodarja, ampak jo je v divjem diru pobral domov.

Jagerbirt ni mogel nikoli pozabiti,

kako ga je todaj zeblo.

Kaj vse se vidi po svetu.

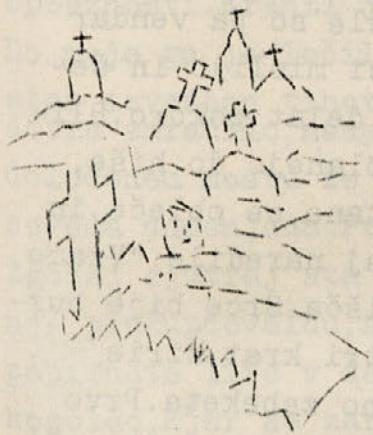
Adamič Ivan I.v.n.š.

Ko so se začele počitnice, sem prosil očeta, da bi šel z njimi na Dolenjsko. Oče se mi dovolili. Tako som bil vesel, da bi skraj zavriskal! In prišel je čas, ko smo odšli. Šli smo skozi Ribnico, Staro cerkev, Stari log ter prišli na visok hrib, ki se imenuje Smuka. Nekaj sto metrov pred Smuko je prevrnjen stari kočovski mejnik. Ta je precej velik in leži nad cesto. Na njem je na vseh štirih straneh z nemškimi črkami nekaj napisano. Šli smo dalje na Dvor. Tukaj stojijo mogočno razvaline staroga gradu. Dalje smo šli ob Krki, kjer som videl prve vinograde. Kmalu nato som zagledal grad v Seteski. Za njim pa je stala velika parna žaga, ki je bila vsa obsuta z žaganjem. Dolgo zatem som zagledal novomeško cerkev, ki stoji na hribčku. Prišli smo do bolnice usmiljenih bratov v Kandiji. Tu smo videli majhen vodnjak z zlatimi ribami. Tako smo prišli v Novo mesto, ki je zelo lepo. Iz mesta ven som videl v gozdu vojašnico. Po dolgi hoji smo prišli v Šent Jernej, kjer je bil sojem.

Bilo je v času, ko je bil za župnika v Sedražici pokojni gospod Jožef Voglar. Neko jesensko popoldne je šla mlada ženska mimo pokopališča. Misli si: Ne bom dosti zamudila, če grem malo pomoliti, in zavije na pokopališče, poklekne in moli. Kar se ji je zazdalo, da se je med grobovi nekaj genilo in pogled ji je vedno uhajal tje. In res opazi človeško glavo starega moža, ki gleda iz groba. Obšla jo je groza. Vstane, da sama ne ve kdaj in zbeži s pokopališča. Tam blizu se je sprehajal župnik in ko vidi vso preplašeno žensko, jo vpraša, kaj je? "Veste gospod župnik, mrlič je iz groba poglodal!" "Kje? Na pokopališču. To ni mogoče, pojdi mi pokazat!" "Ne grem, tudi za ves svet ne pravi žena." "Le pojdi, grem tudi jaz s teboj," roče župnik in jo prime za roko. Ko prideta na pokopališče, pokaže s prstom: "Tamle je, jaz ne grem bliže."

Župnik je takoj spoznal ves položaj. Stari Hostar, ki je bil tedaj grobokop, je ravno dokopal jamo in je še zadnje ostanke prsti metal iz jame. "To ni mrlič, to je Hostar, ki jamo koplje," pravi župnik. Žensko je bilo sram in je takoj odšla s pokopališča. Župnik in Hostar sta še dolgo ostala tam.

Zima.

Košorok Stanko I. v. n. š.

Prišla je zopet zima. Zunaj se love snežinke in padajo na zemljo, pa nič ne veje, da je še prezgodaj zanje. Kako ljudje tarnajo, ker ne morejo spraviti poljskih pridelkov. Drevesa imajo še listje in komaj držijo mrzli sneg. Veje se lomijo in pripogibljujejo k tlam. Ljudje jih hite brž z drogovi otepat. Moramo se že prav zimsko oblačiti, da bi nas ne zeblo. Pri nas je snega že na debelo. Uboge ptičice so že priletela na okna in čivkajo in skrivajo nožice, ker jih zebe. Pa tudi lačne so. Usmilimo se jih in jim natresajmo drobtinic. Saj nam bodo to vse rade poplašale.

Zima.

Lešnjak Marija I. v. n. š.

Prišla je starka zima in potrkala na duri. V jeseni je kmot pospravil poljske pridelke, in vsejal ozimino. Danes je zapadlo dosti snega. Snežinke se lovijo po zraku. Saj pravi pesem: Sneg naletava, v skednju je spravljena otava. Babice se grejejo za pečjo in tarnajo: "Jej, jej kako hudo je pozimi!" Pa zima nič ne ve, kako nas zebe. Zima tuli kar naprej svoje pesem. Sklopamo, da bo letošnja zima huda. Starčki in ženice se pomenkujejo o prejšnjih časih. Mi otroci pa se okoli peči igramo za šolo. Ah kako je lepo pozimi! V nedeljo se bomo šli pa že sankat, toliko snega je zapadlo. Kako bo letelo v dolino! Mi se gremo navadno sankat k Znamenju. Da pa se nam ne bi pripetila kakšna nesreča, se priperočimo k Bogu. Tam je namreč kapelica, pa pomolimo en očenaš ali dva.

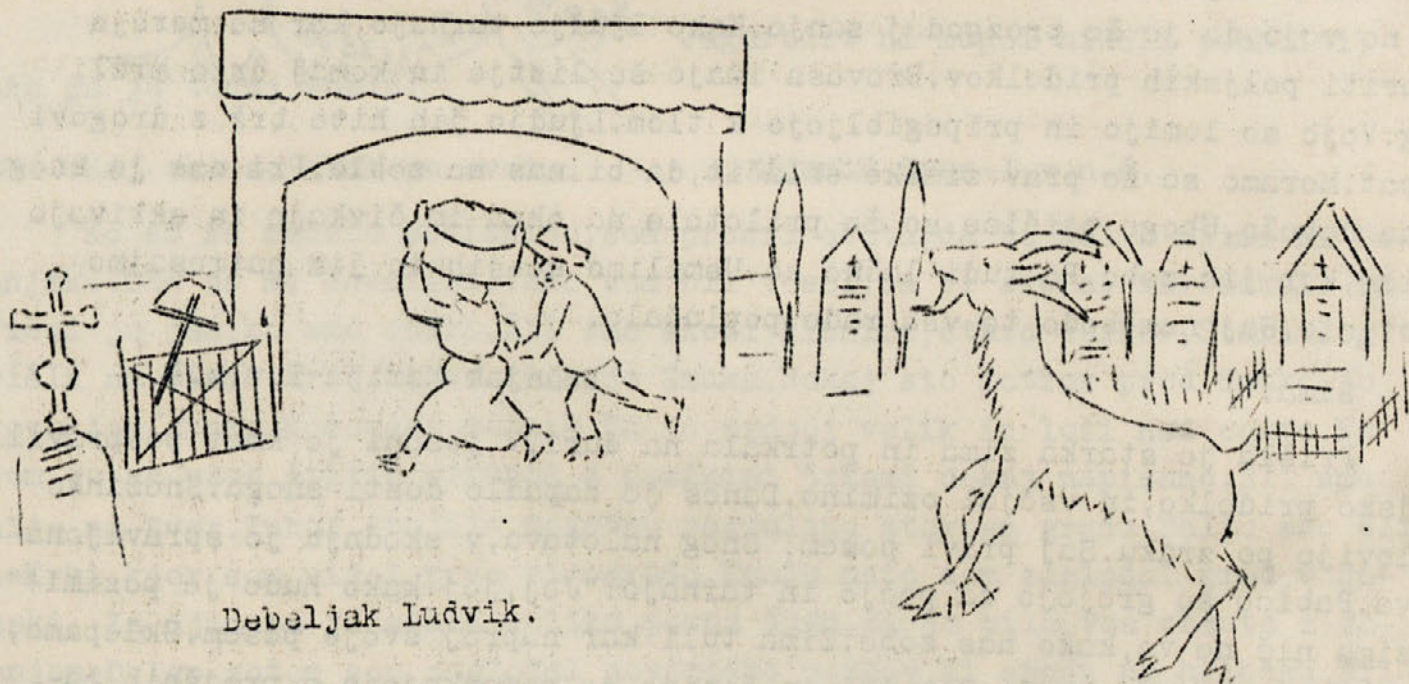

Pred 54 leti je bilo v teh krajih vse drugače, kakor dandanos. Takrat so ljudje vse bolj verovali v strahove.

Bilo je na Veliko soboto ob dveh zjutraj. Dekleta so se skušala, katera bo prva prinesla jervas k podružnici k blagoslovu. Iz daljnih vasi so morale prejšne čase nositi velikonočno jagnje v jerbasih na glavi zelo daleč. Takrat je bilo le malo župnij. Vsaka večja podružnica pa je imela okoli cerkvice pokopališče.

Tako so se dogovorila tri dekleta, da bodo ona prva pri podružnici. Imele so namreč vero, da se tista, ki pride prva, še isto leto gotovo poroči.

Pridejo do pokopališča. Bila je tema kot v rogu. Videle so pa vendar toliko, da se nekaj giblje okoli cerkvice. Strah in groza, si mislijo in še pečejo ena drugi, da je mrtvec prišel iskat pomoči, ali pa delat pokoro. Blizu pokopališča se je nahajala ključarjeva hišica. Vse tri planejo do hiše, trkajo in kličejo ključarja, naj jim odpre. Pobožen mož vstane, se obleče in pravi: "Saperlejt pretete ženske, saj sem vedel, da boste kaj naredile." Vzame v roke velik rožni venec in gredo prav počasi do pokopališča. Srce bije burno vsem štirim. Takoj pri vratih pokleknejo in mož zmoli tri krat kirie elejsom. Nato se vsi počasi bližajo strahu, ki nepričakovano zabeketa. Prvo dekle, ki je šlo za možem pa se oglasi: "Ti nesnaga grda, naš kozel je. Ponoči se je strgal in se je šel na pokopališče past."

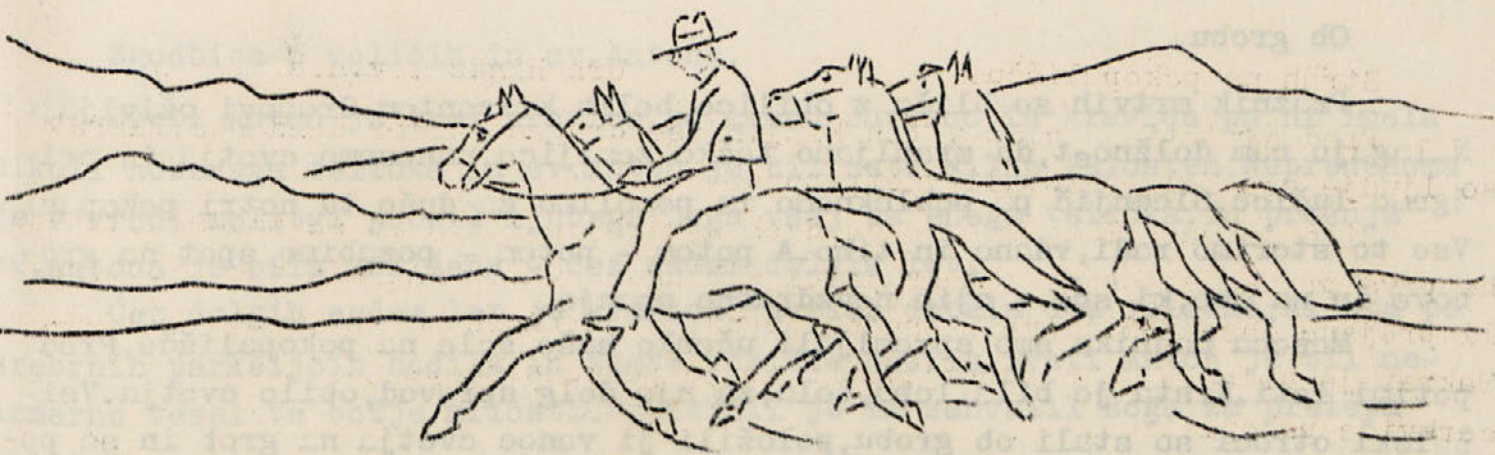
Debeljak Ludvik.

Zgodba o tihotapcu.

Puželj Ludvik IV.v.n.š.

Na Notranjskem je živel mož, ki se je pečal s prepovedano stvarjo, tihotapil je konje v Italijo. Ljudje so ga klicali stric Naglič, ker je bil nagel v yseh svojih dejanjih.

Stric Naglič je kupoval konje včasih v Karlovcu, včasih v Čakovcu, ter jih gnal po skrivnih potih v Italijo. Sreča mu je bila vedno mila, prodal je konje vedno za visoko ceno. Nekega dne se nameni, da kupi na Hrvaškem štiri konje in jih žene na italijansko stran. Rečeno storjeno. Ljudje, ki so ga srečavali, so ga izpraševali, kam gre s konji. Odgovoril jim je kratko: "Na Planino, na semenj."

Čimbolj se je približeval meji, tembolj mu je bilo sroce. Treba je bilo veliko opreznosti. Krenil je s poti in stezic, odjahal med grmovje in počakal večera. Do meje ga je ločila le še ozka dolina obrasla z drevjem in grmovjem. Kot star izvežban tihotapec je poznal vsak grm in vsako ped zemlje. Ko se je do-
dobra zmračilo, nadaljuje pot previdno proti meji in čez njo, kjer ga je na določenem mestu že čakal njegov prijatelj z one strani, s katerim sta bila seveda domenjena. Prišla sta do samotne kmetije, kjer sta dobila prenočišče. Zgodaj zjutraj sta vstala in odjahala globlje v deželo, kjer sta oddala konje prekupčevalcu, s katerim je večkrat kupčeval. Ko to odpravi in ko vtakne papirnate lire v denarnico, ki jo spravi v skrit žep, se odpravi na bližnji kozolec, kjer se zarije v seno in zaspi. Proti večeru pride na poti domov do meje, radi previdnosti se je osiral na vse strani in poslušal, če ni slišati kak šum. Ravno je hotel stric Naglič prestopiti mejo, ko zasliši strel in krogla mu sfrči mimo glave. Stric Naglič ne bodi len, vzame podplate pod pazduho in jo odkuri za bližnje grmovje in od tam se zavihti na sreko toda -ojoj- veja se vlomi in stric Naglič pade ravno med robidovje, da je bil poln trnja in se je komaj premikal, toda sila je bila velika, bežati je bilo treba, kar so ga noge nesle, toda ne proti meji, temvoč moral je bežati proč od meje, ker je bila preveč zastražena. Sredi goščave se vleže, vleče na ušesa, toda vse je mirno, iščojo ga najbrže na drugem kraju, ali pa celo mislijo, da jim je sročno zbežal čez mejo. Toda motil se je revež, kmalu zasliši kako se glasovi bližajo njegovemu skrivališču. Začne bežati, toda karabinerji so imeli s seboj izvežbanega psa, kateroga so zdaj spustili nanj. Pos je hitro zavohal strica Nagliča in karabinerji so ga dobili. Ker na karabinerjeve klice ni hotel obstati, je karabiner ustrelil in krogla ga je zadela ravno v glavo, da se je zvrnil mrtev na tla.

Tako žalostno je končal ubogi stric Naglič. Njegovo truplo leži v zemlji naših bratov onstran mej.

To naj bo v opozorilo tistim, ki se bavijo s tako nevarnim poslom. Toda pravijo, da je tihotapstvo strast, kakor kvartanje ali pijančevanje. Znano je, da se pijanec spreobrne šele, kadar se v jamo zvrne.

Ob grobu.

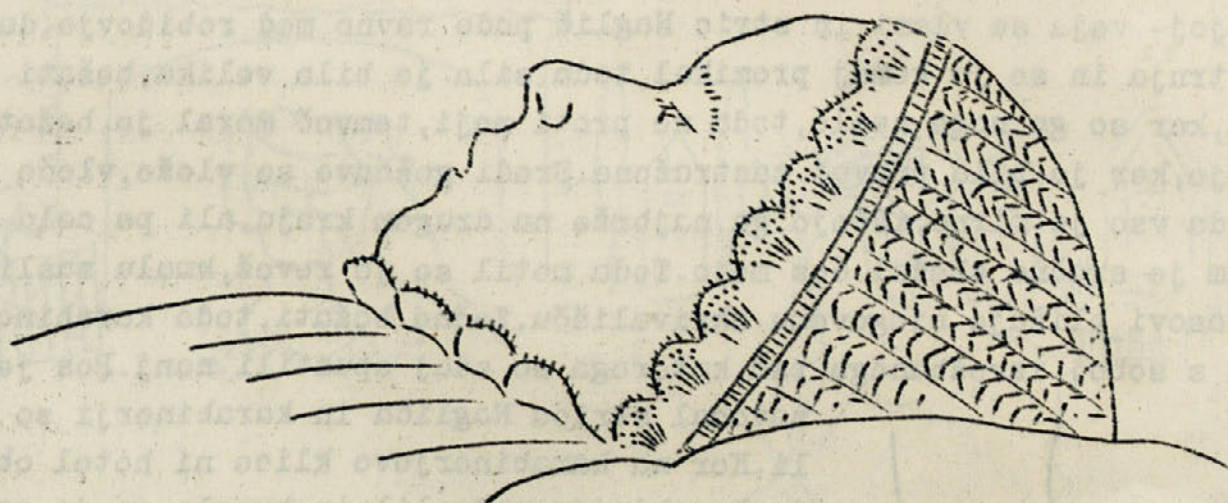
Praznik mrtvih se bliža z obilico belih krizantem. Grobovi oživljajo. Nalagajo nam dolžnost, da zrahljamo težko zemljičo, nanesimo cvetja in prižgemo lučice. Slednjič pa pokleknemo in pomolimo za duše tu notri pokopanih. Vse to storimo radi, vdano in tiho. A potem - potem - pozabimo spet na grobove in na one, ki spe v njih nevzdravno spanje.

Meseca najnika smo spremljali učenke naše šole na pokopališče. Pred petini leti. Krsta je bila lepa, bela, za njo dolg sprevod, obilo cvetja. Vsi šolski otroci so stali ob grobu, položili ji venec cvetja na grob in se poslovlili v toplih besedah od nje. Vsi smo imeli solze v očeh. Potem smo pa odšli in jo pozabili. Le mati je hodila večkrat na grob, pokleknila tam in molila, a od nas ni bilo nikogar več. Tako hitro pozabimo vsakogar, ko ga zagrebemo.

Danes stojim ob tvojem grobu, Metoda, in mislim nate. Drobna si bila še in najhna. Ob vsaki proslavi deklamirala pesmice, kakor nihče drugi. Kolikokrat si telovadila v belih nogavicah in beli obleki z venčkom v roki! Rada si slušala, bila si uslužna in dobra. Kako škoda, da te ni več!

Tam gori nad zvezdami je tvoj don, tam uživaš srečo, o kateri si sanjala nekoč, ko si še bivala med nami. Od tam zreš na nas, ki smo te učili in na nje, s katerimi si se družila. Vsak izmed nas hodi po poti, ki nam je jo določil On, v čigar rokah se niti našega življenja. Kadar je pretrga On, končano je naše potovanje, kakor je bilo pred petini leti končano tvoje, draga Metoda Lesarjeva! Naj bo miren počitek tvoji skromni dušici!

Mikolič-Turk Nežika, učit. ž. r. d.

Brat Francek na mrtvaškem odru.

Debeljak Ludvik.

Materi.

- 1./Tebi tožim, mati, vedno,
kadar je življenje bedno,
ako se v venec trnja splete
kar srce si lepega razcvete.
- 2./Bi v veselju včasih svet raznetal
in si godel, pel in plesal,
bi prehodil pot Triglava,
in preplaval del Jadrana.
- 3./Vsega tega jaz ne morem,
vsega tega jaz ne znam.
Kan bi barčico zapeljal,
kan bi svojo srečo djal?
- 4./K materi se bom obrnil,
mati me bo čakala,
in roke bo razprostrla
in me srečna gledala.

Mikolič-Turk Nežika, učit. ž. r. d.

Zgodbica o voličih in sv. Antonu.

Sveti Anton je imel kravico, po imenu Šavrico. Ta kravica pa ni imela nikoli nobenega telička in sv. Anton je bil zato silno žalosten. Neprenehoma je v vroči molitvi prosil ljubega Boga vsaj za enega telička. In prošnja sv. Antona je bila uslišana - čez sedem dolgih let.

Čez dolgih sedem let je kravica Šavrica dobila dva volička, ki sta po srebrnih parkeljcih hodila in zlate rožičke nosila. Sveti Anton je bil neizmerno vesel te božje milosti. Pokleknil je in zahvalil Boga za prelepa voliča.

O tej veliki sreči, ki je bila dodeljena sv. Antonu, pa je slišal tudi bližnji graščak. Poslal je k sv. Antonu sla z naročilom, naj takoj pripelje čudežna voliča v grad. Sveti Anton se je bridko razjokal, ko je čul ta ukaz, milo je prosil Boga, naj mu ohrani volička.

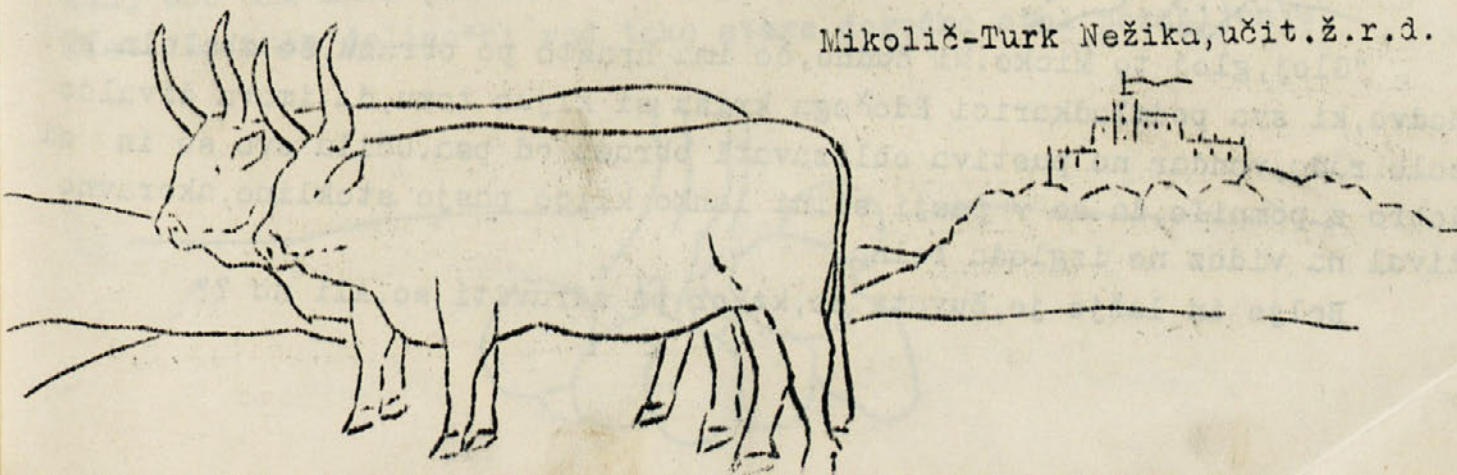
Drugo jutro je žalosten stopal ob strani veselih in lepih voličkov v grad, pred hudega graščaka, ki zahteva od njega tako ljubke živalice. Ko si je graščak ogledal volička, je rekel svetemu Antonu: "Volička bosta moja!" Sv. Anton je padel na kolena in prosil graščaka milosti. Graščak se je malo pomišljal, potem pa smehljaje dejal: "Ako tvoja voliča pojesta v enem dnevu polno natlačen skedenj sena, bosta volička tvoja, ako ne bosta voliča moja."

Žalosten je peljal sveti Anton volička v skedenj natlačeno poln sena, ki naj bi ga volička v enem samem dnevu pojedla. Volička sta začela jesti, jesti - in proti večeru sta volička mukala, sta mrvice iskala. Ko graščak to vidi, si misli: "Ukanil te pa bom za voliča!" Zato ukaže drugo jutro, naj voliča popijeta morje v enem dnevu. "Ako ga popijeta, sta voliča tvoja, ako ne, sta moja." Še bolj potrtn in žalosten pelje sveti Anton drugo jutro volička k morju. Volička sta začela piti in piti, proti večeru sta volička mukala, sta luže iskala. Čudež se graščak razjezi in ukaže svetemu Antonu: "Jutri ob solnčnem svitu se odpelje vsa grajska gospoda in služinčad na visok vrh nad gradom. In ta tvoja voliča morata peljati gospodo na vrh hriba! Ako srečno pripeljeta, sta voliča tvoja, ako ne, sta moja."

Velik in težak je bil voz naložen z grajsko gospodo in služinčadjo. Žaloste in plakajoč je sveti Anton skrbno naprezal v jarmiče volička, da popeljeta gospodo v hrib. Volička sta potegnila, vlekla, peljala. Jarmiči se pokali, volička sta stokala, graščak se je smejal, a sveti Anton bridko jokal. Tedaj pa se je vprega strgala, volička sta obstala, voz z gospodo in služinčadjo pa je zdrčal nazaj v dolino. Vsa grajska gospoda je bila pri priči mrtva, le birič je ostal pri življenju, ker je sedel zadaj na scii in je v zadnjem hipu skočil doli.

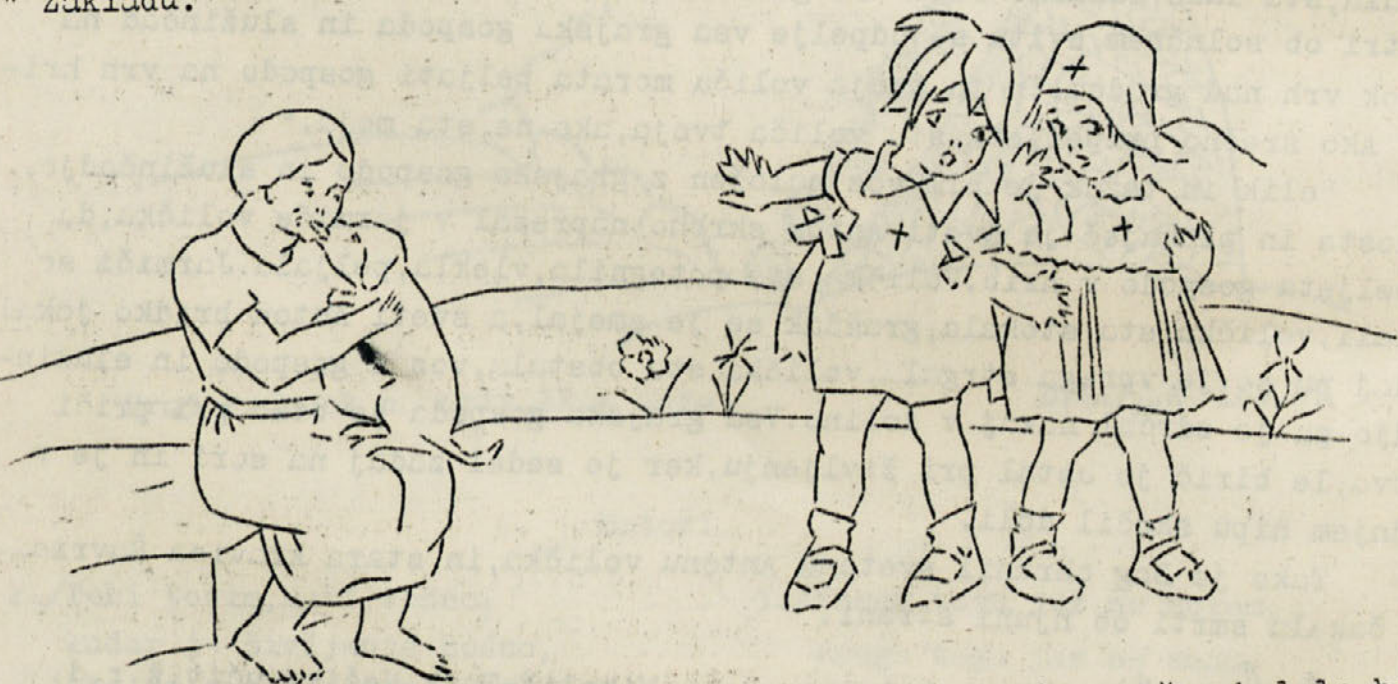
Tako je Bog ohranil svetemu Antonu volička, in stara kravica Šavrica je čakala smrti ob njuni strani.

Mikolič-Turk Nežika, učit. ž. r. d.

Stari ljudje so svoj denar še zakopavali v gozdovih pred tatovi in sovražniki. Nekoč je v Zamostcu živel siromašen kmet, še tisto kar je imel, so mu pokradli hudobni ljudje. Pa si je rekel, tako ne bo šlo, odpravimo se po svetu, da si zaslužim vsaj za kruh. Kupil si je koš pomaranč in se s temi napotil po svetu. Pot ga je privedla tudi v mesto Zagreb. Pa stopi v posebno veliko hišo in gre po stopnjicah navzdol. Ni pa vedel, da je to jetnišnica. Veseli se, da bo mnogo prodal. Kar naenkrat se pred njim pokaže skozi zamreženo okno človeška glava - jetnik. Ko ugleda kmeta z težkim bremenom ga pozdravi: "Dober dan očka, kaj pa nosite v tem košu?" "Bog daj srečo, mu odzdravi kmet. V košu imam pomaranče, če jih kupite?" Jetnik se mu zasmije: "Ali ne veste, da je to ječa?" "Kaj pravite?" se kmet ustraši in skoraj omedli. "Odkod pa pridete očka?" "Od daleč, iz Zamostca če vam je ta kraj kaj znan?" "Ta kraj mi je prav posebno znan in vam, ki ste pošteni in dobri, vam povem, da je v gozdu nad Zamostcem zakopan zaklad, skrit je pod neko skalo na istem kraju kjer je gozd posebno zaraščen z drevjem." Kmet ga je zelo pazljivo poslušal. Hitro zadene svoj koš na ramo in hajd domov, še zahvaliti se mu je pozabil od samega veselja. Ko pride v svojo rojstno vas mu je pogled vedno uhajal na gozd. Hitro stopi k sosеду, čeprav utrujen od dolge poti. Vse mu razloži kako bosta dobila zaklad, ki je skrit v gozdu. Vzameta potrebno orodje in hajd v gozd. In že od daleč vidita skalo. Še bolj pospešita korake in naenkrat stojita pred skalo. Urno jo odvalita in pred njima leži kotljiček kot ga uporabljajo drvarji pri kuhanju. Komaj ga vžigneta, ker denarji so bili težki. Ker sta bila oba že bolj stara sta zaklad komaj prinesla domov. Doma sta si ga pošteno razdelila.

Še dandanes imenujejo tisti kraj, kjer je bil zakopan zaklad pri " Zakladu."

"Glej, glej to Micko. Ni čudno, če ima hraste po obrazu, še zbolela bo. Medve, ki sva podmladkarici Rdočega križa si kljub temu, da imava živalce zelo rado, vendar ne pustiva oblizavati obraza od psa. Učila sva se in si dobro zapomnile, da so v pasji slini lahko klice pasje stekline, akoravno žival na videz ne izgleda bolna.

Belje in lažje je, čuvati se, kakor pa zdraviti se. Ali ne?"

O ti preljubi krompir.

Kar težko si mislimo življenje brez vsakodneвне hrane - krompirja, ki je stalno na mizi pri mestnem bogatašu kakor pri siromašnem kmetiču.

Krompir je doma iz Amerike, od koder so ga prinesli Španci in Angleži okoli leta 1564. Več kot 100 let, so ga le sem in tja poskušali saditi, bolj splošno so ga sadili in uživali od leta 1868 dalje, torej komaj pičlih 70 let.

Kakor povsod, so se krompirju dolgo upirali tudi na Francoskem. Prvi je začel gojiti krompir na svojem velikem posestvu neki Parmantje, ki je živel pred 200 leti v Pikardiji na Francoskem. Zelo je bil zadovoljen z njim, toda le on sam. Ne bližnji, ne daljni sosodje se niso ogreli za ta novi sadje. To ga je zelo žalostilo. Ker je videl, da iz trdoglavosti nočejo uvesti tega božjega daru, ki bi lahko nadomesteval kruh. A ljudje krompirja zato niso hoteli jesti, ker so bili prepričani, da je strupen, da se po njem dobi mrzlico in celo gobavost.

Ubogi Parmantje jim je zaman razlagal, da vživa on krompir že celi dve leti in to skoro vsak dan in je vendar čil in zdrav. Vse ni nič pomagalo, niti to ne, da ga je na njegovo prošnjo obiskal sam takratni kralj Ludvik XVI., kateromu je razkazal njivo krompirja. Vos navdušen, ukaže kralj pripraviti več raznovrstnih jedi iz krompirja in povabi več svojih prijateljev na to krompirjevo gostijo.

Seveda je vse kraljestvo govorilo o tem, a zalogle ni dosti.

Zdaj pa se je Parmantje poslužil zvijače, ki mu je sijajno uspela.

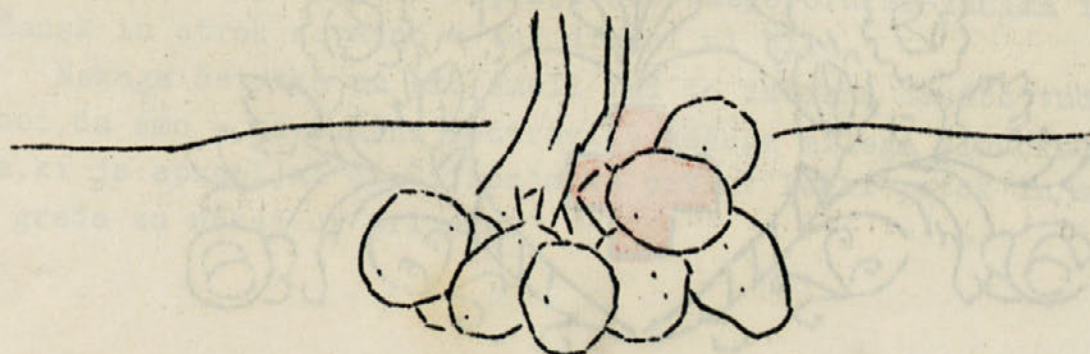
Njivo, na kateri je dozoreval krompir, je dal ograditi z visoko ograjo in še stražnike je najel, ki so dobile tako čuden ukaz, da ne smejo nikomur nič žalega storiti, če vidi, da se kdo skrivoma plazi do ograje ali še čez njo. To je pomagalo. Sosodje se si mislili, da mora biti krompir pa le nekaj posebnega, ker ga tako stražijo. Seveda jim žilica ni dala miru, da ne bi preplezali plot, si nakradli krompirja in ga doma skuhali in pokusili. Šmentana reč - saj res ni slab! so pritrjevali.

Parmantje je zmagal. Opazoval je, da mu sosodje noč za nočjo krađejo krompir - pa se ni hudoval, veselilo ga je, da jih je tako spoljal z zvijačo tja, kamor jih ni mogel z dokazi in razlago.

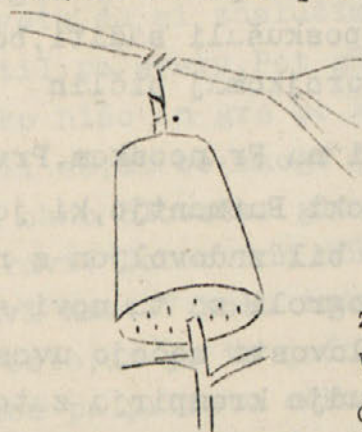
Od takrat so ga sadili povsod na Francoskem in danes ni hiše, kot pri nas ne, kjer ne bi krompir prišel skoro sleherni dan v tej ali oni obliki na mizo.

Kako je pa k nam prišel?

Ali so ga dedje zamenjali "pri z dumu" za žlice, kuhalnico in škafo, kot to delajo danes za žito? Mogoče so kdo starejših še spominja, da so mu kdaj oče ali mati pravili o tem? Povprašajte, otroci in napišite. Šolski list "Iz naše doline" bi rad take stare dogodke oteč pozabljenju.

Otroci, zima se bliža. Za vas skrbe po svojih močeh starši pa tudi šolska kuhinja Podmladka Rdečega križa, da ste siti. Kaj pa siničke, kaj, kdo pa naj za te skrbi v času, ko bo snega na pretek in ko si ne bodo mogle same iskati hrane. Gotovo imate siničke radi in zato naj bo vaša skrb, da ne bodo preveč lačne. Dobre so razne lesene krmilnice, ki jih zna-

te sami napraviti, toda boljše so one z cvetličnimi lončki, ker ostane hrana kljub dežju ali snegu vedno suha in ker lončki obešeni koncem vej nudijo ptičkom popolno varnost pred mačkami. V cvetlični lonček vlijemo raztopljenega loja v katerega smo stresli raznega semena. Pazimo samo, da bo luknja v lončku dobro z vejico zamašena, drugače steče precej loja ven.

Vejica naj ne bo obeljena, ampak naj ima tudi vejice, da se siničke lahko vsedejo nanje, ko prilete po hra-

no. Videli boste, kako kmalu bodo siničke zavohale nastavljeno hrano in tekom zime bodo toliko časa priletavale k lončku, dokler ga ne bodo popolnoma izpraznile.

Odpri roke, odpri srce, otiraj bratovske solze...

Zlate besede našega pesnika preroka Simona Gregorčiča, po katerih se ravna društvo Rdeči križ. To je ena izmed prvih človekoljubnih organizacij, mednarodna ustanova z najplemenitejšo nalogo. Po svojih močeh se trudi, da čuva mir med narodi, razširjajoč nauk o ljubezni in slogi, in zbirala sredstva, da pomaga onim, ki so pomoči najbolj potrebni.

Rdeči križ je ognjišče bratstva in ljubezni med narodi, pomoč in uteha v težkih časih, obramba slabotnih, bolehnih in ranjenih, znak miru, solidarnosti in dobre volje med narodi.

Njegovo poreklo je v ljubezni in milosrčnosti. Njegovo delo se vrši samo iz ljubezni.

Majplemenitejšo delo na svetu je lačne nasititi, pomagati neboljnim in brigati se ne samo za sedanjost, temveč še mnogo bolj za bodočnost in za pokolenja, ki pridejo za nami.

Sveta in božja je zapoved: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Zlato je pravilo: Stori drugemu to, kar želiš da bi ob isti priliki storil on tebi. Toda najbolj zvišeno je: Služi svojemu bratu v nesreči. Služiti mu z vso dušo in z vsem srcem, brez misli na kako hvalo in zahvalo.

In kje je boljše polje za udejstvovanje v tem zmislu kot ravno v delu pri Rdečem križu?

